DISCLAIMER: The translated judgements in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

અહેવાલપાત્ર

ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતમાં

ફોજદારી અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર

ફોજદારી અપીલ નં. ૧૧૨૩/૨૦૧૦

અશોકસિંહ જયેન્દ્રસિંહ

... અપીલકર્તા

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

... સામાવાળા

ચુકાદો

ન્યાયમૂર્તિ આર. બાનુમતી

આ અપીલ ગુજરાત હાઈકોર્ટ દ્વારા અમદાવાદ ખાતે ક્રિમિનલ અપીલ નં.૧૦/૨૦૦૧ માં ૦૫.૦૩.૨૦૦૯ ના રોજ પસાર કરાયેલા ચુકાદામાંથી ઉદ્ભવે છે અને જેના દ્વારા હાઈ કોર્ટે અપીલકર્તા–આરોપી નં.૧ ને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૪ સાથે વાંચીને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત

ઠેરવ્યો હતો અને તેને કરવામાં આવેલી આજીવન કેદની સજાના હુકમને કાયમ રાખ્યો હતો. ઉચ્ચ અદાલતે અપીલકર્તાની કલમ ૩૦૭ આઈ. પી. સી. સાથે વાંચીને કલમ ૩૪ આઈ. પી. સી. અને આર્મ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ (સી) હેઠળ અને તેને કરવામાં આવેલી કેદની સજાને પણ કાયમ રાખવામાં આવી હતી. ઉચ્ચ અદાલતે અપીલકર્તાને અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ (અત્યાચાર નિવારણ) અધિનિયમ, ૧૯૮૯ની કલમ ૩ (૧) (x) હેઠળ ગુના માટે નિર્દોષ જાહેર કર્યો હતો.

૨. આ અપીલ દાખલ કરવા તરફ લઈ જતા સંક્ષિપ્ત તથ્યો આ પ્રમાણે છેઃ

તા. ૨૩/૧૧/૧૯૯૭ ના રોજ પર રાતે લગભગ ૦૯.૦૦ વાગ્યે, આરોપી નં.૧ થી ૫ તેમના નોકર (આરોપી નં.૬) અને અન્ય એક આરોપી સાથે ભેગા થયા અને વિવાદિત રસ્તાને ટ્રેક્ટરથી ખેડવાનું શરૂ કર્યું, જેના માટે ફરિયાદી–સોમાભાઈ રૂપાભાઈ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૩) દ્વારા ૧૯૯૭ના દાવામાં અપીલકર્તા–આરોપી નં.૧ અને આરોપી નં.૩ સામે દીવાની દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જે પહેલેથી જ દીવાની ન્યાયાધીશ, મોડાસાની અદાલતમાં ચાલુ હતો. ફરિયાદ પક્ષના જણાવ્યા અનુસાર, આ રસ્તાનો ઉપયોગ ફરિયાદી અને તેના પરિવારના સભ્યો દ્વારા આવવા–જવા માટે કરવામાં આવતો હતો. ઘટનાની તારીખે એટલે કે ૨૩.૧૧.૧૯૯૭ ના રોજ લગભગ રાતે ૦૯ વાગ્યે, જ્યારે આરોપીઓ રસ્તાને ખેડી રહ્યા હતા, ત્યારે ફરિયાદી અને તેના

પરિવારના સભ્યો વચ્ચે પડયા હતા અને તેમને ખેડતા અટકાવ્યા હતા. જેના લીધે આરોપીઓએ ફરિયાદી અને તેના પરિવારના સભ્યોને જાતિ આધારિત ટિપ્પણીઓ સાથે ગાળો આપવાનું શરૂ કર્યું હતું. ડરને કારણે, ફરિયાદી અને તેના પરિવારના સભ્યો તેમના ઘરે પાછા ગયા જે ઘટના સ્થળની નજીક હતા. આ દરમિયાન, અપીલકર્તા/આરોપી નં.૧–અશોકસિંહ જયેંદ્રસિંહ અને આરોપી નં.૨–કાલુસિંહ @ હરપાલસિંહ બંદૂકોથી સજ્જ, આરોપી નં.૪–બલભદ્ર સિંહ લાકડીથી સજ્જ અને આરોપી નં.૩–ગયેન્દ્ર સિંહ જે ટ્રેક્ટર ચલાવી રહ્યો હતો, ત્યાં આવ્યા. ત્યારબાદ આરોપી નં.૧ અને ૨ એ ત્રણ ગોળીઓ ચલાવી હતી, જે મૃતક સોમીબેન, તે હીરાભાઈ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૫) ના પત્ની, રમણભાઈ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૬) અને નંદાબેન (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં-૭) ને વાગી અને જેના કારણે સોમીબેનનું ઘટનાસ્થળે જ મોત થયું હતું અને ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં ૬ અને ૭ ઘાયલ થયા હતા.ત્યારબાદ તમામ આરોપી ઘટના સ્થળેથી ભાગી ગયા હતા. તા. ૨૪.૧૧.૧૯૯૭ ના રોજ, ફરિયાદી (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૩) દ્વારા નોંધાવવામાં આવેલી ફરિયાદના આધારે, તમામ આરોપીઓ સામે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨, ૩૦૭, ૧૨૦બી સાથે કલમ ૩૪ તથા ૧૪૩,૧૪૭,૧૪૮,૧૪૯,૫૦૬ (II), ૩૨૩ અને ૫૦૪, આર્મ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ (સી) અને અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ (અત્યાચાર નિવારણ) અધિનિયમ, ૧૯૮૯ની કલમ ૩ (૧) (x) હેઠળ એફ. આઈ. આર. નોંધવામાં આવી હતી.

૩. તપાસ પૂર્ણ થયા પછી, અપીલકર્તા અને અન્ય સહ–આરોપીઓ સામે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨, ૩૦૭, ૧૨૦બી સાથે કલમ ૩૪ તથા ૧૪૩,૧૪૭,૧૪૮,૧૪૯,૫૦૬ (II), ૩૨૩ અને ૫૦૪, આર્મ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ (સી) અને અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ (અત્યાચાર નિવારણ) અધિનિયમ, ૧૯૮૯ની કલમ ૩ (૧) (x) હેઠળ તહોમતનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું.

૪. આરોપીના અપરાધને સાબિત કરવા માટે, ટ્રાયલ કોર્ટે નીચે મુજબના ચાર નજરે જોનાર સાક્ષીઓને તપાસ્યા હતા– ફરિયાદી–સોમાભાઈ રૂપાભાઈ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૩), હીરાભાઈ સોમાભાઈ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૫) અને ઘાયલ થયેલ નજરે જોનાર સાક્ષીઓ–રમણભાઈ મૂળાભાઈ રંગજીભાઈ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૬) અને નંદાબેન હીરાભાઈ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૭), ડૉ. રોહિત કુમાર (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૧) જેમણે મૃતક સોમીબેન ના મૃતદેહનું પોસ્ટમોર્ટમ કર્યું હતું, ડૉ. દેશમુખ હીરાલાલ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૪)જેમણે ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીઓ અને અન્ય સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી. ઈજાગ્રસ્ત થયેલ નજરે જોનાર સાક્ષીઓ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં ૬ અને ૭) ના પુરાવા, હથિયારોની વસૂલાત અને રેકોર્ડ પરના અન્ય પુરાવાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી, ટ્રાયલ કોર્ટે તેના

૧૫.૧૧.૨૦૦૦ ના ચુકાદા દ્વારા અપીલકર્તા–આરોપી નં.૧ અને આરોપી નં.૨ ને આઈપીસીની કલમ ૩૪ સાથે વાંચીને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠરાવ્યા અને તેમને બંનેને રૂ.૫,૦૦૦/– ના દંડ સાથે આજીવન કેદની સજા ફટકારી હતી. તેમને કલમ ૩૪ આઈ. પી. સી. સાથે વાંચીને કલમ ૩૦૭ આઈ. પી. સી. હેઠળ પણ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા અને બંનેને રૂ.૫,૦૦૦/– ના દંડ સાથે સાત વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી.તેમને આર્મ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ (સી) હેઠળ પણ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા અને બંનેને રૂ.૫૦૦/– ના દંડ સાથે ત્રણ વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી તથા અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ (અત્યાચાર નિવારણ) અધિનિયમ, ૧૯૮૯ની કલમ ૩ (૧) (x) હેઠળ બંનેને રૂ.૫૦૦/– ના દંડ સાથે છ મહિનાની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી. ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી નં.૧ અને ૨ ને આઈપીસીની કલમ ૧૪૭,૧૪૮,૧૪૯,૩૨૩,૫૦૪ અને ૫૦૬ (II) હેઠળ નિર્દોષ જાહેર કર્યા હતા. ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી નં.૩ થી ૭ ને પણ તમામ આરોપોમાંથી મુક્ત કર્યા હતા. આ હુકમથી નારાજ થતાં, અપીલકર્તા–આરોપી નં.૧ અને આરોપી નં.૨–કાલુસિંહ દ્વારા હાઈકોર્ટ સમક્ષ ક્રિમિનલ અપીલ નં–૧૦/૨૦૦૧ દાખલ કરવામાં આવી હતી. સહ આરોપી–નં.૩ થી ૭ ની નિર્દોષતાને પડકારતા, પ્રતિવાદી–રાજ્યએ ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ ફોજદારી અપીલ નં.૧૨૭/૨૦૦૧ પણ દાખલ કરી છે. તારીખ ૦૫.૦૩.૨૦૦૯ ના ચુકાદા દ્વારા, ઉચ્ચ અદાલતે અપીલકર્તા–આરોપી નં.૧ ને આઈ. પી. સી.

ની કલમ ૩૦૨, ૩૦૭ અને ૩૪ સાથે વાંચીને અને આર્મ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ (સી) હેઠળ દોષિત ઠેરવવાના હુકમને કાયમ રાખ્યો હતો. ઉચ્ચ અદાલતે અપીલકર્તાને અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ (અત્યાચાર નિવારણ) અધિનિયમ, ૧૯૮૯ની કલમ ૩ (૧) (x) હેઠળ નિર્દોષ જાહેર કર્યો હતો અને આરોપી નં ૨ ને શંકાનો લાભ આપીને તમામ આરોપોમાંથી નિર્દોષ જાહેર કર્યો હતો. એ જ ચુકાદા દ્વારા, સામાવાળા–રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

૫. તેની અપીલ રદ થવાથી નારાજ થઈને, અપીલકર્તા–આરોપી નં.૧ એ આ અપીલ દાખલ કરી છે.આરોપી નં.૨–કાલુસિંહ ની નિર્દોષતાને પડકારતા સામાવાળા–રાજ્યએ ફોજદારી અપીલ નં.૧૧૨૫/૨૦૧૦ દાખલ કરી છે જેને અમે ૦૨.૦૫.૨૦૧૯ ના આદેશ દ્વારા ફગાવી દીધી છે.

૬. અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી અનુજ ભંડારીએ રજૂઆત કરી છે કે આ ઘટના તા. ૨૩.૧૧.૧૯૯૭ ના રોજ રાતે ૦૯ વાગ્યે ફરિયાદી–સોમાભાઈ રૂપાભાઈ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૩) ખેતીની જમીનમાં બની હતી અને ઘટનાના સમયે વીજળીની બત્તી સળગાવવાના કોઈ પુરાવા નથી કે જેને લીધે ફરિયાદી અને સાક્ષીઓ હુમલાખોરોને ઓળખી શકે અને પ્રકાશ સંબંધિત કોઈ મહત્વપૂર્ણ પુરાવાની ગેરહાજરીમાં, સાક્ષીઓ દ્વારા હુમલાખોરોની ઓળખ

પર આધાર રાખવો જોઈએ નહીં. વધુમાં, જણાવવામાં આવે છે કે બે પંચ સાક્ષીઓ એટલે કે મુકેશકુમાર પ્રાણલાલ શેઠ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૧૨) અને રમણભાઈ હીરાભાઈ પંચાલ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૧૭) એ પંચનામાને (Ex.P–૮૯) સમર્થન આપ્યું નથી અને અપીલકર્તા પાસેથી હથિયારોની વસૂલાતના પુરાવાની ગેરહાજરીમાં, મૃતક સોમીબેનને થયેલી જીવલેણ ઈજાઓને અપીલકર્તાને જવાબદાર ન ગણી શકાય. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે પોસ્ટમોર્ટમ પ્રમાણપત્ર (Ex.P–૫૨) માં ડૉ. રોહિત કુમાર (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૧) એ જણાવ્યું છે કે ત્યાં પંચર જખમો હતા પરંતુ તે ઘા રાઈફલથી થયા હતા કે બંદૂકથી તે સ્પષ્ટ નથી. એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે કયા હથિયારથી– રાઈફલ કે બંદૂકથી ઈજા થઈ હતી તે અંગે કોઈ ચોક્કસ પુરાવાની ગેરહાજરીમાં, અદાલતે અપીલકર્તા–આરોપીને કલમ ૩૪ આઈ. પી. સી. સાથે વાંચીને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ અને કલમ ૩૪ આઈ. પી. સી. સાથે વાંચીને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૭ અને આર્મ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ (સી) હેઠળ દોષિત ઠેરવવા જોઈએ નહીં અને અપીલકર્તા–આરોપીને શંકાનો લાભ આપવા માટે પ્રાર્થના કરી હતી.

૭. સામાવાળા–રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી જેસલ વાહીએ અમને ટ્રાયલ કોર્ટનો ચુકાદો અને વિવાદિત ચુકાદો રજૂ કર્યો છે અને રજૂઆત કરી છે કે ઈજાગ્રસ્ત નજરે જોનાર સાક્ષીઓ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં ૬ અને ૭) ના

પુરાવા અને ફરિયાદી–સોમાભાઈ રૂપાભાઈ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૩) અને અન્ય નજરે જોનાર સાક્ષી હીરાભાઈ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં ૫) ના પુરાવા સચોટ અને સુસંગત છે અને તાબાની અદાલતોએ અપીલકર્તા–આરોપી નં.૧ ને યોગ્ય રીતે દોષિત ઠેરવ્યા છે અને સહવર્તી તારણોમાં કોઈ દખલગીરીની આવશ્યકતા નથી.

૮. અમે હરીફ દલીલોને કાળજીપૂર્વક ધ્યાનમાં લીધી છે અને વિવાદિત ચુકાદા અને ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા અને રેકોર્ડ પર મૂકવામાં આવેલી અન્ય સામગ્રીનો અભ્યાસ કર્યો છે.

૯. ફરિયાદ પક્ષના કેસ અનુસાર, આ ઘટનાનું કારણ આરોપી નં.૧ સાથે જોડાયેલા ધેમડા ગામના સર્વે નં.૯૫ માં રસ્તાના જોડાણ અંગેનો વિવાદ છે. ફરિયાદી–સોમાભાઈ રૂપાભાઈ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૩) એ રેગ્યુલર સ્યુટ નં.૧૩૧/૧૯૯૭ માં આરોપી Nos.૧ અને ૩ વિરુદ્ધ દીવાની અદાલત, મોડાસામાં ચાર એકર અને બાવીસ ગુંટા જમીન માટે દીવાની દાવો દાખલ કર્યો હતો.ઉપરોક્ત દાવામાં, ૧૬.૧૦.૧૯૯૮ (આંક– પી–૫) ના આદેશ દ્વારા, કોર્ટે "યથાવત્ સ્થિતિ" નો આદેશ આપ્યો છે. ઉપરોક્ત આદેશ સામે, આરોપીએ સી. એફ. ઓ. નં.૬૭/૧૯૯૮ અપીલ દાખલ કરી છે અને ઉપરોક્ત અપીલની નકલને આંક પી–૧૨૬ તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવી છે.જમીન ધારક સર્વે

નં.૯૫ ના ભોગવટા અંગે, પક્ષકારો વચ્ચે દુશ્મનાવટ હતી અને આમ ફરિયાદી પક્ષે હેતુ સાબિત કર્યો છે.હેતુના પુરાવાને ટ્રાયલ કોર્ટ તેમજ હાઈકોર્ટ દ્વારા એક મહત્વપૂર્ણ પાસા તરીકે લેવામાં આવ્યો હતો. હેતુ એક સુસંગત પાસું હોવા છતાં, તે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે હેતુ બેધારી હથિયાર છે.હેતુનો પુરાવો માત્ર સાક્ષીઓના પુરાવાના મૂલ્યમાં વધારો કરે છે.

૧૦. આ ઘટના રાતે ૦૯ વાગ્યે ૨૩.૧૧.૧૯૯૭ ફરિયાદી–સોમાભાઈ રૂપાભાઈ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૩) ના ખેતરમાં બની હતી, જ્યાં અંધારું હતું. ઘટનાના સ્થળના પંચનામામાં(Ex.P–૭૩) ફરિયાદીના ઘરની પાછળ આવેલા પશુ શેડમાં વીજળીનો પ્રકાશ અથવા નજીકમાં ક્યાંય પણ વીજળીનો થાંભલો હોય અથવા પાણી પૂરું પાડતા કૂવા પર પ્રકાશ હોય તેનો કોઈ સંકેત બતાવતો નથી. ફરિયાદી પક્ષનો કેસ એ છે કે અપીલકર્તા અને અન્ય છ સહ–આરોપીઓએ ફરિયાદ પક્ષના લોકોને ઘેરી લીધા હતા અને ત્રણ ગોળીઓ ચલાવવામાં આવી હતી.ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષી (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૬) એ તેની ઊલતપાસમાં સ્વીકાર્યું છે કે તેણે પશુના શેડમાં અથવા આસપાસ ક્યાંય પણ સળગતી લાઇટ વિશે કશું કહ્યું નથી. પ્રકાશ બાબતે કોઈ પુરાવાની ગેરહાજરીમાં, ફરિયાદીના ખેતરમાં, અંધારામાં આરોપીની ઓળખ કરવાની સંભાવના, ખાસ કરીને રાતે ૦૯ વાગ્યે શંકાસ્પદ બની જાય છે.એ પણ નોંધવું રહ્યું કે ૨૩.૧૧.૧૯૯૭ ના રોજ ચંદ્રપ્રકાશ હતો કે કેમ તે અંગે કોઈ પુરાવા નથી અને

ફરિયાદીએ એમ પણ જણાવ્યું નથી કે તેણે ચંદ્રપ્રકાશની મદદથી અપીલકર્તા અથવા અન્ય સહ–આરોપીની ઓળખ કરી છે. પૂરતા પ્રમાણમાં પ્રકાશની ઉપલબ્ધતા અંગે પુરાવાની ગેરહાજરીમાં, આરોપીની ઓળખ અને જે કૃત્ય માટે અપીલકર્તાને જવાબદાર ઠેરવવમાં આવેલ, તે કૃત્ય શંકાસ્પદ બની જાય છે.

૧૧. ફરિયાદી–સોમાભાઈ રૂપાભાઈ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૩) દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી ફરિયાદમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે અપીલકર્તા/આરોપી નં.૧–અશોકસિંહ જયેંદ્રસિંહ અને આરોપી નં.૨–કાલુસિંહ એ તેમની બંદૂકોમાંથી ત્રણ ગોળીઓ ચલાવી હતી. જ્યારે, અદાલત સમક્ષના નિવેદનમાં, ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૩એ જણાવ્યું છે કે "કાલુ સિંહે ત્રણ ગોળીઓ ચલાવી હતી જેમાં નંદાબેન અને રમણાભાઈ ઘાયલ થયા હતા". કોર્ટમાં જણાવ્યા મુજબ ફરિયાદીના કેસ અનુસાર, કુલ ત્રણ ગોળીઓ ચલાવવામાં આવી હતી અને ત્રણેય આરોપી દ્વારા ચલાવવામાં આવી હતી.અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલની યોગ્ય રજૂઆત મુજબ, તે બંદૂકની ગોળીઓ કોણે ચલાવી તે અંગે ફરિયાદ પક્ષના કેસમાં વિરોધાભાસ છે અને શંકાનો લાભ અપીલકર્તાને આપવો રહ્યો.

૧૨. ડૉ. રોહિત કુમાર (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૧) એ મૃતક સોમીબેનના મૃતદેહ પર પોસ્ટમોર્ટમ કર્યું છે અને પોસ્ટમોર્ટમ પ્રમાણપત્ર (આંક.પી–૫૨) મુજબ, ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૧ એ નીચેની ઈજાઓની નોંધ લીધી છેઃ

(i) સ્તનની ડીંટડીની ઉપર છાતીની ડાબી બાજુએ ૦.૫ સે. મી. વ્યાસનો એક પ્રવેશ ઘા.

(ii) ગળાની ડાબી બાજુએ પંચર ઘા, ગોળાકાર, ૦.૫ સે. મી.

(૩) ઈજા નં. (i) જમણા સ્કેંપુલાના કરોડરજ્જુની મધ્યની બાજુએ ૧ સે. મી. વ્યાસના બહાર નીકળતા ઘામાં પાછળના ભાગમાં પસાર થાય છે. પીઠ પર પહેલા એક્ઝિટ ઘા ના સ્તરે પાંચમી પાંસળી તૂટી ગઈ હતી. બીજા એક્ઝિટ ઘા ના સ્તરે ડાબી છાતીની પાછળની બાજુએ સાતમી પાંસળી તૂટી ગઈ હતી.

ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૧એ અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે મૃત્યુનું કારણ શ્વાસનળી, અન્નનળીના રેપ્ચર અને શ્વાસ લેવામાં તકલીફ હતું. પોસ્ટમોર્ટમ પ્રમાણપત્ર–આંક.પી–૫૨ માં, ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૧ એ જણાવ્યું નથી કે ઈજા ગોળી થી થઇ હતી કે છરાઓથી થઈ હતી. ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૧ એ પણ સ્વીકાર્યું છે કે તેણે મળી આવેલી વસ્તુઓ એટલે કે રાઇફલ અને બેનાળી બંદૂક જોઈ નથી. કયા હથિયાર દ્વારા જીવલેણ ઈજા થઈ તે અંગે ચોક્કસ પુરાવાની ગેરહાજરીમાં, અપીલકર્તાને જવાબદાર ન ઠેરવી શકે જેની પાસેથી રાઈફલ મળી આવી હતી.

૧૩. ફરિયાદપક્ષનો કેસ એ છે કે આરોપી નં.૧ અને ૨ ના ખુલાસા નિવેદન અનુસાર, આરોપી નં.૧ ના ઘરમાંથી એક રાઈફલ મળી આવી હતી, જે એક નાળ વાળી હતી. એ જ રીતે, પોસ્ટમોર્ટમ પ્રમાણપત્ર (આંક.પી–૫૨) માં અગાઉ

દર્શાવ્યા મુજબ, આરોપી નં.૨ ના ઘરેથી બેનાળી બંદૂક પણ મળી આવી હતી. ફક્ત એવું કહેવામાં આવેલ છે કે ત્યાં પંક્ચરના ઘા હતા. પોસ્ટમોર્ટમ પ્રમાણપત્રમાં એવું નથી જણાવવામાં આવ્યું કે તે બંદૂકના ઘા રાઈફલથી થયા હતા કે બંદૂકથી. તે જીવલેણ ઘા રાઈફલ કે બેનાળી બંદૂક દ્વારા થયા હતા કે કેમ તે અંગે કોઈ ચોક્કસ માહિતીની ગેરહાજરીમાં, અદાલતોએ મૃતક સોમીબેનના શરીર પર જીવલેણ ફાયર આર્મ્સના ઘા માટે અપીલકર્તા–આરોપી નં.૧ ને જવાબદાર ઠેરવવો જોઈતો ન હતો.

૧૪. હજી એક અન્ય બાબત, જે ફરિયાદી પક્ષના કેસ વિશે શંકા ઉભી કરે છે તે તરફ ધ્યાન દોરવાનું છે.મુકેશકુમાર પ્રાણલાલ શેઠ (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૧૨) અને મધુસૂદનભાઈ અરવિંદભાઈ પંડ્યા (ફરિયાદપક્ષ ના સાહેદ નં–૧૩) આરોપી નં.૧ અને ૨ પાસેથી હથિયારોની રિકવરી માટે પંચનામા (આંક.પી–૭૯) ના સાક્ષી છે અને બંનેએ ફરિયાદી પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી. પોલીસ અધિકારી–તપાસ અધિકારીએ હથિયારોની પુનઃપ્રાપ્તિ વિશે વાત કરી છે.એવો કોઈ કાયદાનો નિયમ નથી કે પોલીસ અધિકારીનો પુરાવો કાઢી નાખવો પડે અથવા તે સબળ પુરાવો નથી.પરંતુ વર્તમાન કેસની હકીકતો અને સંજોગો મુજબ, જ્યાં બે ફાયર આર્મ્સ એટલે કે રાઈફલ અને બંદૂકનો ઉપયોગ અનુક્રમે આરોપી નં.૧ અને ૨ દ્વારા કરવામાં આવ્યો હોવાનું કહેવાય છે. વિવેક માટે સ્વતંત્ર સ્રોતમાંથી હથિયારોની વસૂલાતની પુષ્ટિ જરૂરી છે. જ્યારે આંક.પી–૭૯

માં પંચ સાક્ષીઓ ફરી ગયા છે, ત્યારે અદાલતે હથિયારોની રિકવરી અંગે અન્ય સ્રોતો પાસેથી સમર્થન લેવું રહ્યું.

૧૫. અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે મુખ્યત્વે દલીલ કરી હતી કે ફાયર કરવામાં આવેલી ગોળીઓ મળી નથી અને કેરીના ઝાડ પાસે માત્ર કાંસાના બનેલા ખાલી કારતુસ મળી આવ્યા હતા. અપીલકર્તાની દલીલ એ છે કે મૃતકને જીવલેણ ઈજાઓ પહોંચાડનારી ગોળી મળી ન હોવાથી, બેલિસ્ટિક નિષ્ણાત ચોક્કસ અભિપ્રાય આપી શકતા નથી કે મૃતકને બંદૂકના જીવલેણ ઘા કરવા માટે કયા હથિયારનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. વિદ્વાન વકીલે વધુમાં દલીલ કરી હતી કે બેલિસ્ટિક નિષ્ણાતે જણાવ્યું છે કે તેણે માત્ર રાઈફલ સી૧ માંથી ચલાવવામાં આવેલી બુલેટ સી૨ નું પરીક્ષણ કર્યું હતું અને માત્ર રિકવર કરેલ ખાલી કારતૂસનું પરીક્ષણ કર્યું હતું અને તેથી બેલિસ્ટિક નિષ્ણાતના પુરાવા પરથી એવું ન કહી શકાય કે મૃતકને બંદૂકની ગોળીની ઈજા માત્ર અપીલકર્તા પાસેથી મળી આવેલી રાઇફલમાંથી થઈ હતી. ગોળી ન મળવી એ કાર્યવાહીના કેસ માટે ઘાતક ન કહી શકાય. ઘટનાના સ્થળે અંધારું અને કોણે જીવલેણ ઈજાઓ પહોંચાડી તે અંગે શંકા જેવા અન્ય પાસાઓ પર આરોપીઓને શંકાનો લાભ આપવામાં આવે છે, તેથી અમે બેલિસ્ટિક નિષ્ણાતના અભિપ્રાય પર ભાર મૂકતી દલીલના ગુણદોષને ધ્યાનમાં લેવા માંગતા નથી.

૧૬. તે સમયે અને ઘટના સ્થળે અંધારું હતું જેના કારણે સાક્ષીઓ માટે હુમલાખોરોને ઓળખવું મુશ્કેલ હતું. જીવલેણ ગોળીબાર અંગે સાક્ષીઓના પુરાવા એકબીજા સાથે વિરોધાભાસી છે. આરોપીનો દોષ વાજબી શંકાની બહાર સાબિત થયો નથી અને આરોપીને લાભ આપવો રહ્યો.

૧૭. અમે જાણીએ છીએ કે નીચેની અદાલતોના સહવર્તી તારણોમાં દખલ કરવી સર્વોચ્ચ અદાલત માટે સમજદારીભર્યું રહેશે નહિ. ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળની અપીલમાં, હકીકતના સહવર્તી તારણોમાં દખલ કરી શકાતી નથી સિવાય કે તે અનુચિત હોવાનું દર્શાવવામાં આવે (મહેશ દત્તાત્રેય તીર્થકર વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય (૨૦૦૯) ૧૧ એસસીસી ૧૪૧). જ્યાં પુરાવાનું મૂલ્યાંકન ભૂલભરેલું હોય, ત્યાં સર્વોચ્ચ અદાલત ચોક્કસપણે પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરશે. અમારા મત મુજબ, ઉચ્ચ અદાલતે પુરાવાનું મૂલ્યાંકન તથા તે અંગે વિચારણા કરવી જોઈતી હતી. જ્યારે ટ્રાયલ કોર્ટ અને ઉચ્ચ અદાલતના તારણો અનુચિત હોવાનું દર્શાવવામાં આવે અને અપીલકર્તાના પુરાવાઓનું યોગ્ય મૂલ્યાંકન થયું ન હોય, ત્યારે સર્વોચ્ચ અદાલત ચોક્કસપણે ઉચ્ચ અદાલત અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા તથ્યોના તારણોમાં દખલ કરશે. એ નોંધવું જોઈએ કે ઉચ્ચ અદાલતે મૌખિક પુરાવા, અન્ય પુરાવા અને અપીલકર્તા–આરોપી નં.૧ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓનું મૂલ્યાંકન કર્યું નથી. અમારા દૃષ્ટિકોણ પ્રમાણે, અપીલકર્તા–આરોપી નં.૧ ની દોષિતતાની પુષ્ટિ કરતો

વિવાદિત ચુકાદો ટકી શકતો નથી અને વિવાદિત ચુકાદાને રદબાતલ કરવા પાત્ર છે.

૧૮. અપીલકર્તા–આરોપી નં.૧ ને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ સાથે કલમ ૩૪ અને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૭ સાથે કલમ ૩૪ અને આર્મ્સ એક્ટ ની કલમ ૨૫ (સી) હેઠળ દોષિત ઠેરવતા હુકમને રદબાતલ કરવામાં આવે છે અને આ અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે. અપીલકર્તા/આરોપી નં.૧–અશોકસિંહ જયેંદ્રસિંહને તાત્કાલિક મુક્ત કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે સિવાય કે અન્ય કોઈ કેસમાં તેમની હાજરી જરૂરી હોય.

..... ન્યાયમૂર્તિ
[આર. બાનુમતી]
..... ન્યાયમૂર્તિ
[એસ. અબ્દુલ નઝીર]

નવી દિલ્હી;
૦૭ મે, ૨૦૧૯.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

DISCLAIMER: The translated judgements in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.